

Steenuilenonderzoek Woon - werkzone Bloeidaal

**Hogeweg
gemeente Amersfoort**

**In opdracht van de gemeente Amersfoort
oktober 2014**

van den **Bijtel** ecologisch onderzoek

Stenuilenonderzoek

Woon - werkzone Bloeidaal

Hogeweg

gemeente Amersfoort

In opdracht van de gemeente Amersfoort

Tekst:	I. van Woersem & H.J.V. van den Bijtel
Fotografie:	C. Achterberg (CA) & I. van Woersem (IW)
Beopublicatie:	201429
Oktober 2014	
Omslag:	
Grote foto:	Graslanden achter Hogeweg 251 (IW)
Inzet:	Stenuil op weidepaaltje (CA)

van den Bijtel ecologisch onderzoek

Uilenkamp 22
3972 XS Driebergen-Rijsenburg
tel./fax 0343 – 521021
e-mail h.j.v.vdbijtel@planet.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Opdracht	1
2	Beschrijving onderzoeksgebied	2
2.1	Ligging en begrenzing	2
2.2	Inrichting en gebruik	2
3	Het onderzoek	4
3.1	Veldonderzoek	4
3.2	Navraag bij bewoners	4
4	Resultaten van het onderzoek	5
4.1	Voorkomen steenuilen	5
4.2	Functionele leefomgeving	7
5	De plannen voor het gebied in relatie tot de steenuil	10
5.1	Ontwerp bestemmingsplan Woon-werkzone Bloeidaal	10
5.2	Consequenties van het bestemmingsplan voor de steenuil	11
5.3	Voorwaarden aan de ontheffing	12
6	Conclusies	15
7	Geraadpleegde literatuur	26

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Ter voorbereiding op het nieuwe bestemmingsplan voor het gebied aan de zuidzijde van de Hogeweg tussen Amersfoort en Hoevelaken is door Ecogroen Advies in opdracht van de gemeente Amersfoort een quickscan uitgevoerd (Ecogroen Advies 2014). In deze quickscan wordt de aanbeveling gedaan om nader onderzoek te laten uitvoeren naar het voorkomen van steenuilen.

De Hogeweg is de drukke verbindingsweg tussen Amersfoort en Hoevelaken (IW)

1.2 Opdracht

Naar aanleiding van deze aanbeveling heeft de gemeente Amersfoort aan Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek opdracht verleend om onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van steenuilen in het plangebied. Als er steenuilen worden vastgesteld, dient tevens onderzoek te worden uitgevoerd naar de mogelijke broedplaatsen en naar het terreingebruik (functionele delen van het leefgebied) door de aanwezige vogels.

2. Beschrijving onderzoeksgebied

2.1 Ligging en begrenzing

Het plangebied heeft een oppervlakte van bijna 15,5 hectare. Het ligt ten zuiden van de Hogeweg en grenst in het oosten aan de Koedijkerweg en de spoorlijn Amersfoort-Apeldoorn, in het zuiden aan het natuurgebied Bloeidaal, eigendom van het Utrechts Landschap, en in het westen aan de bedrijven en woonhuizen langs de Barneveldseweg. De noordgrens wordt gevormd door de Hogeweg, de drukke verbindingsweg tussen de stad Amersfoort in het westen en Hoevelaken in het oosten. Deze weg heeft aansluitingen op de rijkswegen A1 en A28 en wordt daarom regelmatig gebruikt door sluipverkeer. Ten noorden van de Hogeweg ligt ter hoogte van het plangebied het bedrijventerrein de Wieken, dat gedeeltelijk nog in ontwikkeling is.

Figuur 1. Ligging van het te onderzoeken gebied (geel omlijnd) ten zuiden van de Hogeweg (aangepast naar Ecogroen Advies 2014).

2.2 Inrichting en gebruik

Het plangebied bestaat voornamelijk uit (verspreide) bebouwing, verharding en grasland. De bebouwing concentreert zich in een strook langs de Hogeweg en bestaat uit woonhuizen (deels nieuwbouw), voormalige boerderijen en bedrijven. Rondom de bebouwing liggen tuinen en erven. Op sommige erven is vrij veel beplanting aanwezig; een groot deel van de bedrijfspertelen is verhard.

Tussen en achter de bebouwing liggen tal van grotere en kleinere graslandpercelen, die van elkaar gescheiden zijn door (verlande) greppels en sloten. Langs enkele percelen zijn (restanten van) elzensingels aanwezig. De meeste graslandpercelen zijn in gebruik als paarden- en/of ponyweide. Enkele graslandpercelen worden nauwelijks meer gebruikt en zijn geleidelijk aan het verruigen.

Tussen de bebouwing langs de Hogeweg liggen veel graslandjes (IW)

In het zuiden sluit het plangebied aan op het natuurgebied Bloeidaal. Dit is een halfopen gebied met een afwisseling van jonge loofbosperceeltjes, vochtige tot natte graslanden (hooilanden), moerassige terreintjes, poelen en sloten. Zowel de graslanden tussen en achter de bebouwing in het plangebied als die in Bloeidaal zijn potentieel van betekenis als foerageergebied voor steenuilen.

3. Het onderzoek

3.1 Veldonderzoek

Het veldonderzoek naar steenuilen is uitgevoerd conform de onderzoeksrichtlijnen voor deze soort (Stroeken & van Harxen 2006; Dienst Regelingen 2012). Er zijn in totaal vier veldbezoeken afgelegd (tabel 1) waarbij de elf erven met potentiële broedplaatsen zijn onderzocht. Tevens is tijdens deze bezoeken globaal in kaart gebracht welke gebiedsdelen geschikt zijn als jachtgebied voor steenuilen.

Bezoekdatum	Tijdstip	Weersomstandigheden	Duur
9-apr-14	19:00-22:00	half-geheel bewolkt, 13-11 °C, W 1-2	3
14-mei-14	19:15-22:15	licht-half bewolkt, 12-9 °C, NW 1-3	3
3-jun-14	19:30-23:30	half-geheel bewolkt, 18-14 °C, ZW 1-2	4
30-jul-14	15:00-17:30	half bewolkt, 21-23 °C, W 2-3	2,5

Tabel 1. Bezoekdata en –tijden en weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken

Tijdens de eerste drie bezoeken is aan het begin van de avond begonnen (bij daglicht) en is ruim een uur na zonsondergang gestopt. Het laatste veldbezoek vond plaats in de middag en was vooral gericht op de eventuele aanwezigheid van jonge steenuilen.

De veldbezoeken zijn op de fiets en te voet uitgevoerd. Om de vijftig meter of minder is gestopt en is met de verrekijker (en nachtkijker) de omgeving (schuren, bomen, weidepaaltjes) afgespeurd op roestende, uitkijkende en jagende steenuilen.

Gedurende de veldbezoeken van 9 april en 14 mei 2014 is met geluidsapparatuur de baltsroep van steenuilen ten gehore gebracht met als doel eventueel aanwezige vogels tot roepen aan te zetten. Geluidsnabootsing werd pas toegepast nadat op een locatie eerst enkele minuten rustig naar steenuilen gezocht en geluisterd was.

3.2 Navraag bij bewoners

In de periode begin maart-eind augustus is bij de bewoners/gebruikers van de gebouwen aan de zuidzijde van de Hogeweg, de Tabaksschuur en de Koedijkerweg viermaal navraag gedaan naar de aanwezigheid van steenuilen rondom hun huis, in de tuin of op het erf. De bewoners/ gebruikers hadden voorafgaand aan het onderzoek een schrijven van de gemeente gehad, waarin zij op de hoogte werden gesteld van het steenuilenonderzoek en werden verzocht om medewerking. Met uitzondering van de bewoners van het perceel Hogeweg 261 hebben alle bewoners gehoor gegeven aan dit verzoek.

Het bevragen van de bewoners/gebruikers is gedaan omdat zij in tegenstelling tot de onderzoeker dagelijks in het gebied zijn, waardoor zij, zoals is gebleken, waardevolle informatie over het voorkomen van steenuilen in het plangebied zouden kunnen leveren. Uit de gesprekken die zijn gevoerd, is gebleken dat de steenuil door bewoners goed wordt herkend en gehoord.

4. Resultaten van het onderzoek

4.1 Voorkomen steenuilen

Veldonderzoek Op 3 juni werd in de vroege avond bij de oude, te koop staande boerderij op Hogeweg 265 een steenuil roestend in een es met klimop waargenomen. In de schemering vloog deze vogel naar het fijnsparrenbosje van perceel nr. 261. Aan het einde van het veldbezoek was een steenuil, mogelijk dezelfde vogel, aan het jagen vanaf de elzenrij tussen de percelen van Hogeweg 265 en Hogeweg 261, tegen Bloeidaal aan.

Navraag bij de bewoners leverde de volgende resultaten op:

- De bewoners van Hogeweg 231 hebben in de winter van 2013-2014 eenmaal een steenuil achter op hun erf, in een forse knotwilg waargenomen. In voorjaar en zomer 2014 zijn geen steenuilen meer gezien of gehoord.

In de grote knotwilg op het erf van Hogeweg 231 is in de winter van 2013-2014 een steenuil waargenomen (IW)

- Op Hogeweg 265 ziet de (tijdelijke) bewoner regelmatig één, soms twee steenuilen in de bomen op het erf, op het dak en in de schuur. Hij denkt dat deze vogels verblijven onder een vervallen deel van het dak, aan de voorzijde van de boerderij. Ook verblijft vaak één van de steenuilen in een klein open schuurtje achter op het erf. Vanaf juli is nog maar één steenuil waargenomen. Er zijn geen jongen gehoord of gezien. Op 17 september is op de hooizolder een dode volwassen steenuil gevonden; in februari lag deze vogel er nog niet. Mogelijk is de steenuil opgesloten geraakt en verhongerd.

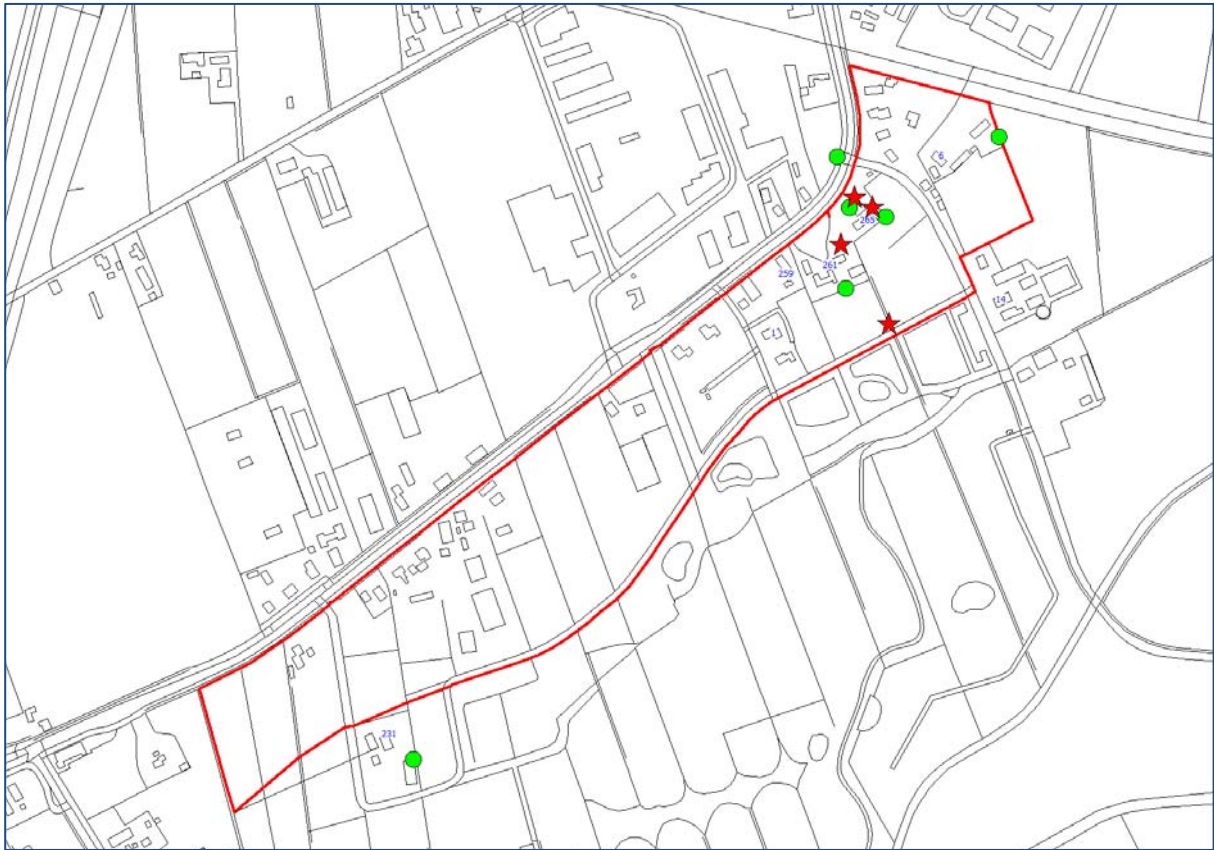
In en op de boerderij op het perceel Hogeweg 265 en op het omringende erf verblijven regelmatig steenuilen (IW)

- De bewoners van de Tabaksschuur 1, een zijstraatje van de Hogeweg, hoorden begin dit jaar steenuilen roepen bij perceel Hogeweg 261.
- De bewoners van de Koedijkerweg 6, die de paardenwei tussen de Koedijkerweg en de spoorlijn gebruiken, horen soms een roepende steenuil bij de paardenwei achter hun huis.
- De bewoner van Koedijkerweg 14 ziet wel eens een 'niet zo'n grote uil' in één van zijn schuren. Controle van de schuur leverde echter geen sporen in de vorm van uitwerpselen (krijtsporen) of braakballen van steenuilen op.

De andere bewoners/gebruikers van de Hogeweg, de Koedijkerweg en de Tabaksschuur hebben in hun tuin, op hun erf, bij hun huis of bedrijf nooit steenuilen gezien, ook de bewoners van Hogeweg 259 niet waar zeker af en toe een steenuil te horen en te zien moet zijn.

In figuur 2 zijn alle waarnemingen van steenuilen in het plangebied samengebracht. Hoewel tijdens het onderzoek alleen op 3 juni steenuilen zijn waargenomen, mag op grond van de informatie die is verkregen van de bewoners/gebruikers worden geconcludeerd dat in het plangebied één territorium van de steenuil aanwezig is (van Dijk & Boele 2011). De verblijfplaats van deze vogels bevindt zich naar alle waarschijnlijkheid op het perceel Hogeweg 265; mogelijk op het perceel Hogeweg 261.

Er zijn geen aanwijzingen dat de steenuilen in 2014 in het plangebied jongen hebben grootgebracht. Dit zou te maken kunnen hebben met de (vroegtijdige) sterfte van een van de mogelijke oudervogels.

Figuur 2. Waarnemingen van steenuilen in het plangebied in 2014
 rode sterren: eigen waarnemingen; groene stippen: waarnemingen bewoners

4.2 Functionele leefomgeving

In de Soortenstandaard voor de steenuil (Dienst Regelingen 2012) wordt de functionele leefomgeving als volgt omschreven:

De functionele leefomgeving van een voortplantingsplaats en van een vaste rust- of verblijfplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een voortplantingsplaats (nest) kan alleen succesvol als zodanig functioneren als er voldoende habitat van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen voortplanten. Het hele proces van eieren leggen tot en met het opgroeien van de jongen moet er plaats kunnen vinden. Daarnaast moet de functionele leefomgeving het hele jaar voldoende voedsel leveren en voldoende veiligheid bieden. De steenuil volgt vaak lijnvormige elementen en andere plekken die beschutting geven op weg naar zijn voedselplekken. Hij is ook in staat om zonder die beschutting rechtstreeks naar een favoriete voedselplek te vliegen. De grootte van het gebied dat tot de functionele leefomgeving hoort, is afhankelijk van de plaats van het voedselaanbod en de hoeveelheid voedsel.

In Nederland heeft een paartje steenuilen om jongen groot te kunnen brengen tussen de 5 tot 28 hectare geschikt leefgebied nodig, afhankelijk van de kwaliteit van het gebied. Dit leefgebied hoeft zeker niet voor honderd procent uit optimaal jachtgebied te bestaan. De Soortenstandaard Steenuil (Dienst Regelingen 2012) stelt dat minstens 64 procent van het territorium moet bestaan uit geschikt jachtgebied.

Het gebied langs de Hogeweg (en Koedijkerweg) is ruim 15 hectare groot, waarvan een aanzienlijk deel niet geschikt is als jachtgebied voor steenuilen. Het aangrenzende Bloeidiaal is meer dan 35 hectare groot, maar bestaat voor een groot deel uit (dichte) loofbosjes, open water en grasland met hoogopgaande kruiden, dat eveneens minder geschikt jachtgebied voor steenuilen vormt.

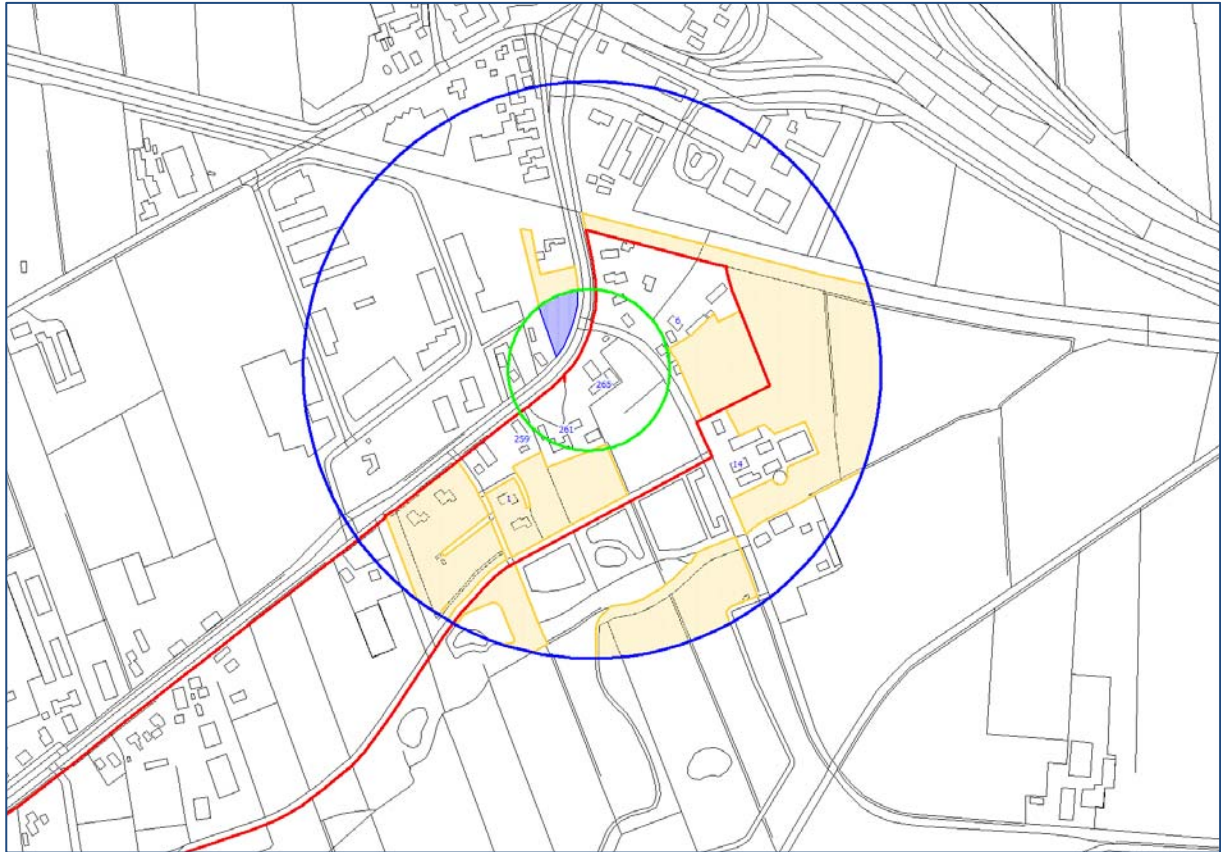
Een afwisseling van graslanden die op verschillende wijze beheerd worden (gemaaid, beweid, met ruigten) op korte afstand van de broedplaats, is belangrijk in een steenuilterritorium. Gazons, begraasde weiden (vooral met paarden of schapen), open mestopslag, met koeien begraasde weilanden en houtwallen komen uit studies (van den Bremer et al. 2009) als geprefereerde landschapselementen naar voren. Met name in jaren met weinig muizen, wanneer steenuilen zijn aangewezen op kleine prooien, is het van belang dat ze hier niet te ver voor hoeven te vliegen. Het beheer van deze habitats is van directe invloed op de voedselsituatie en daarmee op het broedsucces.

Enigszins verruigde graslanden met veel hoogopschietende kruiden vormen een minder geschikt jachtgebied voor steenuilen (IW)

Van essentieel belang is de geschiktheid van het terrein in de directe omgeving van de nestplaats. De gemiddelde foerageerafstand van steenuilen met jongen is 90 meter. Meer dan 95 procent van alle foerageerwaarnemingen in de jongenperiode vindt plaats binnen 300 meter van de verblijfplaats (van den Bremer et al. 2009). Het is dus van groot belang dat binnen de cirkel van 90 meter (= 2,5 ha) tot maximaal 300 meter (= 28 ha) voldoende goed foerageergebied voorhanden is.

Tijdens de veldbezoeken is beoordeeld hoeveel geschikt jachtgebied er in de huidige situatie voor het paar steenuilen aanwezig is (figuur 3). Binnen een cirkel met een straal van 90 meter (groene cirkel) ligt slechts één perceel met geschikt jachtgebied (0,2 ha). Dit perceel bestaat uit kort afgegraasd grasland. Het perceel ligt echter aan de overzijde van de drukke Hogeweg, waardoor er een aanzienlijk risico bestaat dat steenuilen bij het oversteken van deze weg slachtoffer worden van het verkeer. In het gebied ten zuiden van de Hogeweg is wel meer grasland aanwezig, maar grote delen zijn verruigd en daardoor minder geschikt als jachtgebied voor steenuilen. Gazons en door paarden of schapen begraasd grasland ontbreken nagenoeg geheel.

Figuur 3. Geschikt jachtgebied binnen de homerange van het aanwezige steenuilen-territorium

groene cirkel: minimum homerange ($r = 90$ meter); blauwe cirkel: maximale homerange ($r = 300$ meter); blauwe arcering: geschikt jachtgebied binnen 90 meter van het hart van het territorium; gele arcering: geschikte jachtgebieden binnen 300 meter van het hart van het territorium

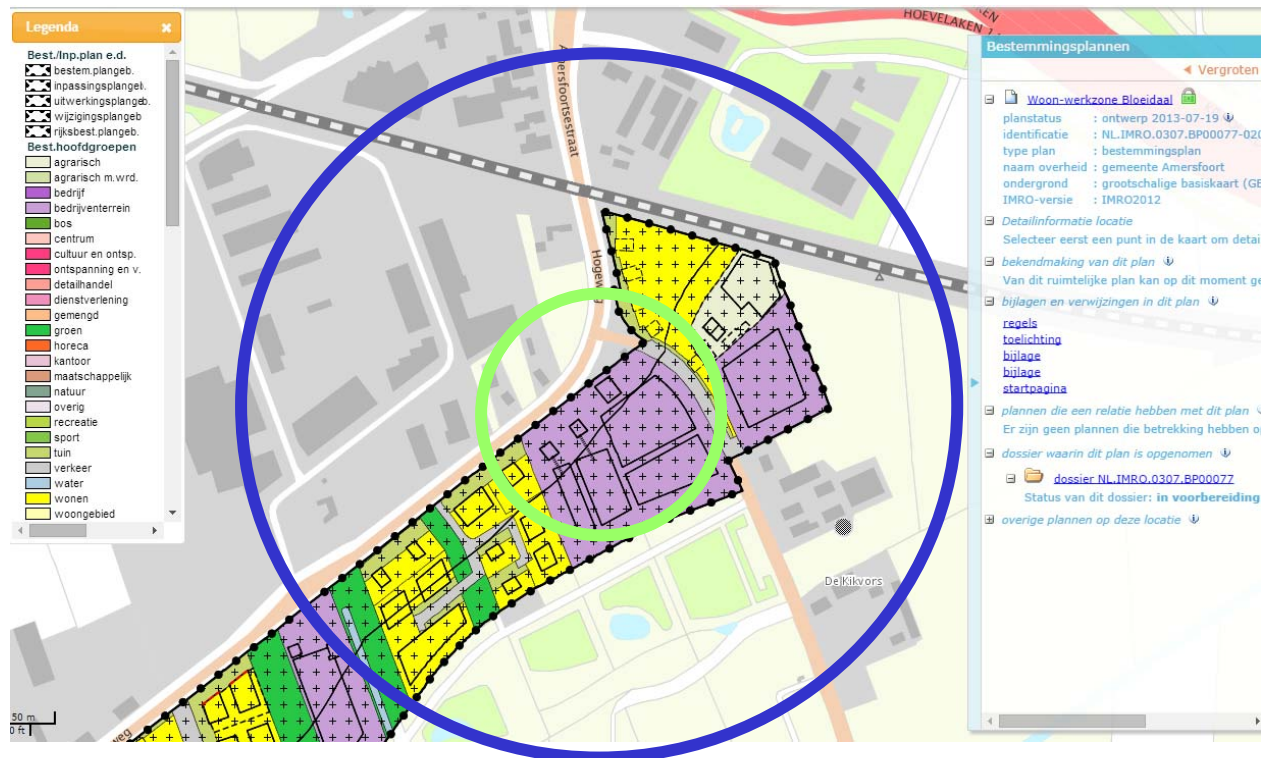
Binnen een cirkel met een straal van 300 meter (blauwe cirkel) ligt ongeveer 7,5 hectare geschikt jachtgebied. Ook hier is veel meer grasland aanwezig, maar dit is ten dele verruigd grasland zoals ten zuiden en oosten van Hogeweg 265, of bestaat uit natuurlijke graslanden met een relatief dichte en hoge vegetatie waardoor ze als jachtgebied voor steenuilen minder geschikt zijn.

Uitgaande van de 64-procents norm uit de Soortenstandaard Steenuil (Dienst Regelingen 2012) zou er binnen de groene cirkel 1,6 hectare geschikt jachtgebied moeten zijn en binnen de blauwe cirkel ca. 18 hectare. De oppervlakte grasland binnen het territorium van de aanwezige steenuilen die als geschikt jachtgebied zijn beoordeeld, is veel geringer. Uit het feit dat er in 2014 toch een territorium van steenuilen aanwezig was, mag worden afgeleid dat de oppervlakte geschikt jachtgebied in het gebied in de huidige situatie toch groter is dan op grond van het deskundigenoordeel is geraamd. Mogelijk jagen de vogels ook in graslanden die als ongeschikt zijn beoordeeld, zoals het verruigde grasland ten oosten van Hogeweg 265. Het is evenwel de vraag of de oppervlakte jachtgebied voldoende is om jaarlijks jongen groot te brengen. Voorts lijkt het onvermijdelijk dat een verdere inkrimping van de oppervlakte jachtgebied, bijvoorbeeld door het achterwege blijven van het beheer van sommige graslanden, zal leiden tot het verdwijnen van de steenuilen.

5. De plannen voor het gebied in relatie tot de steenuil

5.1 Ontwerp bestemmingsplan Woon-werkzone Bloeidaal

In het ontwerp bestemmingsplan Woon-werkzone Bloeidaal krijgt het overgrote deel van het plangebied de bestemming bedrijventerrein (lichtpaars; figuur 4) of de bestemming wonen (geel; figuur 4). Te oordelen naar de bouwvlakken (zwart omlinnende rechthoeken) die op de bestemmingsplankaart zijn aangegeven, wordt een groot deel van de graslanden bebouwd. De inrichting van de gronden buiten de bouwvlakken is nog niet nader uitgewerkt.

Figuur 4. Bestemmingsplankaart Woon-werkzone Bloeidaal met daarin weergegeven de minimum homerange van steenuilen (groene cirkel, $r = 90$ meter) en de maximum homerange (blauwe cirkel, $r = 300$ meter)
Bron bestemmingsplankaart: Ruimtelijkeplannen.nl

De woonbestemming van Hogeweg 265, (een van) de verblijfplaatsen van de steenuilen, blijft mogelijk gehandhaafd (bedrijfswoning). Het pand zal gezien de slechte staat van onderhoud evenwel ingrijpend moeten worden gerenoveerd.

Aan het graslandperceel ten noorden van de Hogeweg is in het vastgestelde bestemmingsplan Bedrijventerreinen e.o. en snelwegen de bestemming bedrijventerrein toegekend. Het gehele perceel is als bouwvlak aangewezen en zal in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid dan ook bebouwd worden.

5.2 Consequenties van het bestemmingsplan voor de steenuil

De bestemmingen die in het ontwerp bestemmingsplan zijn opgenomen voor de verschillende delen van het gebied zullen ertoe leiden dat een groot deel van de graslandpercelen zal verdwijnen, onder andere als gevolg van bebouwing. Hierdoor zal de oppervlakte geschikt jachtgebied, die in de huidige situatie al aan de krappe kant is, met meer dan de helft afnemen. Ook het grasland aan de noordzijde van de Hogeweg zal in de toekomst mogelijk worden bebouwd en dus zijn functie als jachtgebied voor steenuilen verliezen. Dit leidt tot een zodanige aantasting van de functionele leefomgeving dat steenuilen zich in de toekomst in het plangebied niet langer zullen kunnen handhaven, laat staan succesvol kunnen voortplanten.

Daar komt nog bij dat de noodzakelijke, ingrijpende renovatie van de boerderij op het perceel Hogeweg 265 er naar verwachting toe zal leiden dat de huidige verblijfplaats van steenuilen verloren gaat.

Als gevolg van de aantasting van de functionele leefomgeving die voortkomt uit de bestemmingen die zijn opgenomen in het bestemmingsplan Woon-werkzone Bloeidaal, zullen de broedplaatsen en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van steenuilen niet meer als zodanig kunnen functioneren. Zo zullen steenuilen zich door de verregaande inkrimping van de oppervlakte geschikt jachtgebied in de toekomst in het plangebied niet meer succesvol kunnen voortplanten. Dit leidt tot overtreding van artikel 11 van de Flora- en Faunawet: het vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van een vogelsoort met een jaarrond beschermd nest. Voor realisatie van het nieuwe bestemmingsplan zal derhalve een ontheffing van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd.

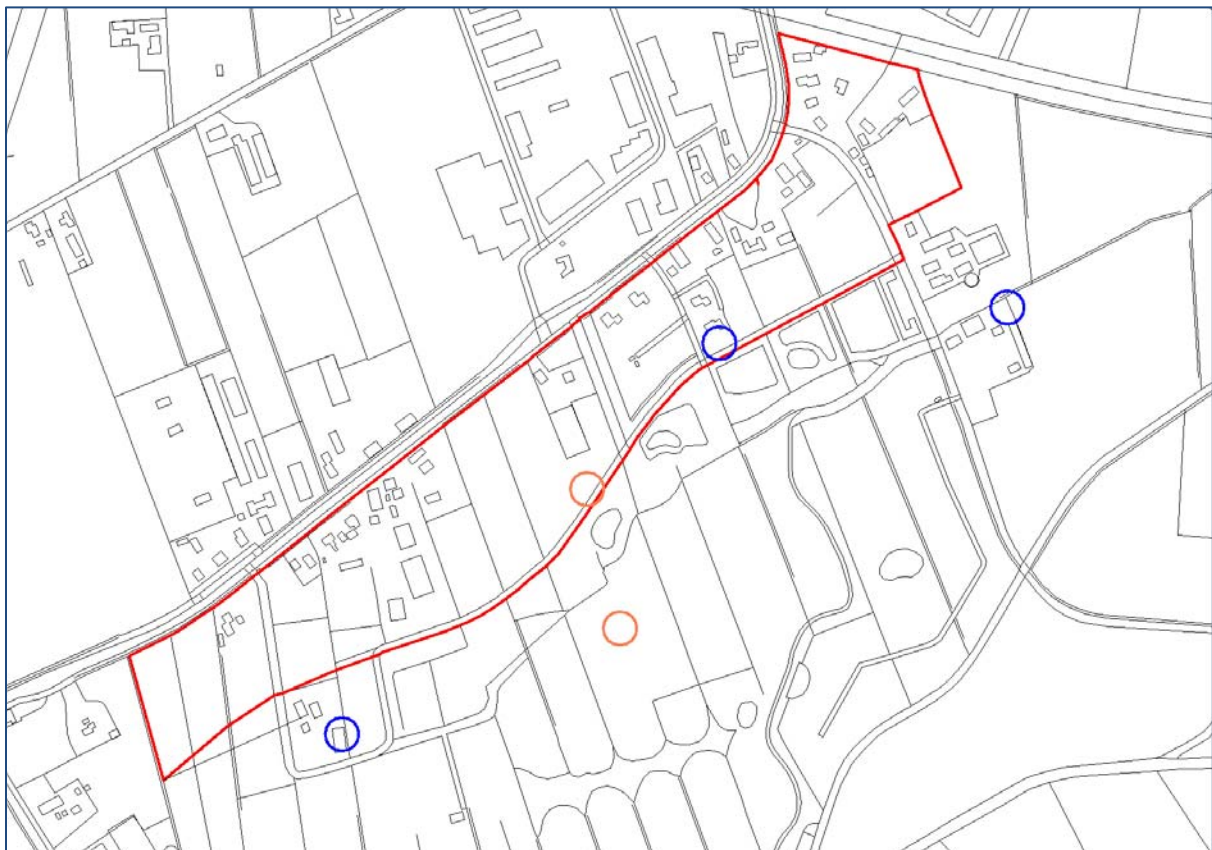
Het begraasde graslandperceel ten noorden van de Hogeweg, een geschikt jachtgebied voor de steenuil, heeft de bestemming bedrijventerrein en wordt in de toekomst mogelijk bebouwd (IW)

5.3 Voorwaarden aan de ontheffing

Om voor een ontheffing in aanmerking te komen, dienen in ieder geval de volgende maatregelen te worden getroffen:

- het realiseren van nieuwe broedplaatsen en/of vaste rust- en verblijfplaatsen voor steenuilen langs de zuidrand van het plangebied.
De eisen van deze gewenste nieuwe broedplaatsen/vaste rust- en verblijfplaatsen zijn:
 - ze liggen middenin geschikt jachtgebied (= binnen straal van 90 meter: 1,6 ha geschikt jachtgebied; binnen een straal van 300 meter: 18 ha geschikt jachtgebied);
 - ze liggen bij voorkeur op meer dan 300 meter afstand van een drukke verkeersweg of spoorlijn;
 - ze liggen bij voorkeur op een afstand van minder dan 200 meter (Dienst Regelingen 2012) van de huidige verblijfplaats in de boerderij op het perceel Hogeweg 265, maar zeker niet verder dan 750 meter.

Nieuwe broedplaatsen/vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen gerealiseerd worden door het aanbrengen van drie clusters (figuur 5) van twee marterbestendige steenuilenkasten (vivara.nl). Geschikte locaties zijn Koedijkerweg 14, Tabaksschuur 7 en Hogeweg 231. Als de Rijkdienst voor Ondernemend Nederland de mitigerende maatregelen niet toereikend vindt, kunnen in een later stadium nog twee clusters met kasten worden opgehangen.

Figuur 5. Geschikte locaties voor het ophangen van clusters van twee marterbestendige steenuilenkasten. Blauw: zo snel mogelijk realiseren; oranje: eventueel later te realiseren

- het vergroten van het aanbod geschikt jachtgebied door compensatie in oppervlakte aansluitend op het huidige jachtgebied en door het verbeteren van de kwaliteit van het bestaande jachtgebied buiten het plangebied.

De volgende inrichtings- en beheermaatregelen dienen hiervoor genomen te worden:

- vlakbij de (nieuwe) broedplaatsen/vaste rust- en verblijfplaatsen (< 90 meter) wordt een mozaïek van 1,5 hectare gecreëerd bestaande uit muizenrijke graslanden, met heel kort, kort en langer bloemrijk gras (te realiseren in overleg en samenwerking met het Utrechts Landschap);
- binnen 300 meter van de (nieuwe) broedplaatsen/vaste rust- en verblijfplaatsen wordt een mozaïek gecreëerd bestaande uit 18 hectare aan muizenrijke graslanden, met heel kort, kort en langer bloemrijk gras (te realiseren in overleg en samenwerking met het Utrechts Landschap);
- het vlakbij de nieuwe broedplaats in stand houden van minimaal 0,1 hectare kortgeschoren, regenwormrijke gazons of plantsoenen (zoals rondom de bebouwing van de Tabaksschuur en in achtertuinen langs de Hogeweg en Koedijkerweg);
- binnen 300 meter van de (nieuwe) broedplaatsen/vaste rust- en verblijfplaatsen worden in open grasland drie overgedimensioneerde houtrillen aangelegd die om de drie jaar worden aangevuld en waarin muizen, egels, kleinere vogels en andere dieren kunnen verblijven en waarvan steenuilen kunnen profiteren;

Overgedimensioneerde takkenwal (Zoetermeer, compensatiegebied steenuilen Voorweg; IW)

Indien de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland de getroffen maatregelen onvoldoende acht om een ontheffing te verlenen, kunnen nog de volgende maatregelen worden getroffen:

- achter op het erf van Hogeweg 249 en op Bloeidaal kunnen één of enkele jaren later op een rustige plaats, waar geen recreanten langslopen eveneens clusters van elk twee marterbestendige nestkasten worden opgehangen (bijvoorbeeld aan bomen in een houtwal in het centrale deel).
- de aanplant van minimaal één rij knotwilgen of één houtwal per nieuwe broedplaats (cluster van 2 steenuilenkasten) in het jachtgebied, waarmee op langere termijn alternatieve nestplaatsen, veilige schuil- en uitkijkplaatsen en vliegroutes en een verbeterd voedselaanbod worden gecreëerd. Deze knotwilgen of houtwal worden beschermd tegen vraat door paarden, hazen en konijnen.
- de herinrichting (het uitdiepen) of aanleg en het onderhoud van kikkerrijke sloten en poelen. Binnen 90 meter van iedere nieuwe broedplaats moet minimaal één water-voerende sloot of poel liggen.
- het aanbrengen van snelheidsremmende voorzieningen op de Koedijkerweg en Hogeweg, om het risico op doodrijden van (steen)uilen te verminderen. Met deze voorzieningen wordt de snelheid idealiter teruggebracht tot 30 kilometer per uur, maar in ieder geval tot 50 kilometer per uur.

Als de beide verplichte maatregelen worden uitgevoerd, en zonodig de aanvullende maatregelen, zullen zich één of meer paren steenuilen langs de zuidgrens van het plangebied, langs de Koedijkerweg en op Bloeidaal kunnen handhaven. In dat geval is de gunstige staat van instandhouding van deze deelpopulatie gewaarborgd en is het aannemelijk dat een ontheffing zal worden verleend.

6. Conclusies

- In het plangebied komt één territorium van de steenuil voor met als verblijfplaats de vervallen boerderij op Hogeweg 265.
- Er zijn geen aanwijzingen dat de steenuilen in 2014 in het plangebied jongen hebben grootgebracht.
- Realisatie van het bestemmingsplan zal ertoe leiden dat het grootste deel van het geschikte jachtgebied van het paartje steenuilen zal verdwijnen.
- Door de inkrimping van de oppervlakte geschikt jachtgebied zal de ecologische functionaliteit van de broedplaats en/of vaste rust- en verblijfplaatsen wezenlijk worden aangetast.
- Voor de realisatie van het nieuwe bestemmingsplan is een ontheffing van de Flora- en Faunawet vereist voor vernietiging (artikel 11) van de verblijfplaats (broedplaats) van een soort waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn.
- Om voor een ontheffing in aanmerking te komen, moeten ten zuiden van het plangebied nieuwe broedplaatsen en/of vaste rust- en verblijfplaatsen voor steenuilen worden gerealiseerd.
- Om voor een ontheffing in aanmerking te komen, moet de oppervlakte geschikt jachtgebied worden vergroot door compensatie in oppervlakte aansluitend op het huidige jachtgebied en door kwaliteitsverbetering van het bestaande jachtgebied buiten het plangebied.
- Als de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland de getroffen maatregelen onvoldoende acht om een ontheffing te verlenen, kunnen nog enkele aanvullende maatregelen worden getroffen.
- Als de verplichte maatregelen worden uitgevoerd, en zonodig de aanvullende maatregelen, zullen zich één of meer paren steenuilen langs de zuidgrens van het plangebied, langs de Koedijkerweg en op Bloeidaal kunnen handhaven. In dat geval is de gunstige staat van instandhouding van deze deelpopulatie gewaarborgd en is het aannemelijk dat een ontheffing zal worden verleend.

7. Geraadpleegde literatuur

- Backes, Ch.W., P.J.J. van Buuren & A.A. Freriks 2004. Hoofdlijnen natuurbeschermingsrecht. Sdu Uitgevers bv., Den Haag.
- Beersma, P. en W. & A. van den Burg 2009. Steenuilen. Roodbont B.V., Zutphen.
- Beusekom, R. van, et al. [red.] 2005. Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels. Tirion Uitgevers B.V. Baarn.
- Bremer, L. van den, R. van Harxen & R. Stroeken 2009. Terreingebruik en voedselkeus van broedende steenuilen in de Achterhoek. SOVON-Onderzoeksrapport 2009/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Dijk, A.J. van & A. Boele 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen
- Dienst Regelingen van het ministerie van LNV 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Brief, 's Gravenhage.
- Dienst Regelingen van het ministerie van LNV 2009. Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. 's Gravenhage.
- Dienst Regelingen Ministerie van Economische Zaken 2012. Soortenstandaard Steenuil, versie 1.0. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, 's Gravenhage.
- Ecogroen Advies 2014. Quicksan Flora- en faunawet Hogeweg, Amersfoort. Ecogroen Advies, Zwolle.
- Ministerie van LNV 2000. Bescherming van planten en dieren. *Over de Flora- en Faunawet*. Brochure nr. 03. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002a. Ter bescherming van onvervangbare flora en fauna. Algemene toelichting op de Flora- en Faunawet. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002b. Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen en dergelijke. Over de Flora- en Faunawet in Nederland. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren. De Flora- en Faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Stroeken, P. & Van Harxen, R. 2006. Handleiding van het inventariseren van steenuilenterritoria; 10376_BNB_onderzoek

Geraadpleegde websites:

- www.STONE.nl
www.provincie-utrecht.nl
www.waarneming.nl
www.telmee.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl